

**PROJECTE LINGÜÍSTIC DE
CENTRE
IES INCA**

Índex

1.....	<i>Introducció</i>	1
2.....	<i>Objectius</i>	3
3.....	<i>Marc normatiu</i>	4
4.....	<i>Context sociolingüístic</i>	6
4.1. Nombre d'alumnes.....		7
5.....	<i>Tractament de la llengua catalana</i>	10
5.1. El català com a llengua vertebradora de l'ensenyament.....		10
5.2. El català com a llengua vertebradora del centre.....		13
5.3. L'ensenyament de la llengua catalana.....		15
6.....	<i>Tractament de les llengües</i>	17
6.1. Tractament integrat de les llengües: aspectes generals.....		18
6.2. Tractament integrat de les llengües: castellà.....		22
6.3. Tractament integrat de les llengües: anglès i alemany.....		24
6.4. Tractament integrat de llengües i continguts.....		25
7.....	<i>Tractament dels alumnes d'incorporació tardana</i>	27
8.....	<i>Avaluació del projecte lingüístic</i>	28
9.....	<i>Referències bibliogràfiques</i>	28

1. Introducció

L'**Estatut d'Autonomia** de les Illes Balears (**Llei orgànica 1/2007**, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears) estableix, en el seu article 4, que el català és la llengua pròpia de les Illes Balears i que, juntament amb la llengua castellana, té el caràcter de llengua oficial. Tanmateix, la llengua catalana és l'única llengua «**pròpia i oficial**» de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i pateix un desavantatge social amb relació a l'altra llengua oficial, el castellà. A més, la situació social de les Illes es caracteritza per la incorporació constant de nous parlants que desconeixen el català, per l'existència d'inèrcies socials de minorització del català i per una política discriminatòria de l'estructura estatal. Aquesta situació fa aconsellable que la llengua catalana sigui llengua prioritària del sistema educatiu.

En el mateix article de l'Estatut d'Autonomia s'estableix que les institucions de les Illes Balears garantiran l'ús normal i oficial dels dos idiomes, prendran les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i crearan les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

D'acord amb l'esperit de l'Estatut d'Autonomia, en el camp de l'educació es va optar per un model de **conjunció lingüística** en la llengua catalana que asseguràs que tota la població de les illes tingués l'oportunitat de conèixer les dues llengües oficials. D'aquesta manera, es va decidir no separar l'alumnat en centres o línies diferents per raons de llengua. Aquest model és l'únic que pot assegurar una eficaç vertebració de la societat.

La **Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística** desenvolupa l'article 4 abans esmentat per tal d'assegurar, entre d'altres objectius, el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament. Aquesta llei, a l'**article 20**, estableix: «El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears,

qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria».

Així, l'alumne que s'incorpori al sistema educatiu sense conèixer una de les dues llengües oficials o cap de les dues ha de rebre un suport específic. Els centres, amb els recursos complementaris adients de l'Administració educativa, han d'assegurar que se li proporciona una atenció lingüística i pedagògica adient per permetre-li incorporar-se amb eficàcia a l'aprenentatge en funció del projecte lingüístic de centre. Per tant, els centres han d'implementar, amb recursos suficients, programes d'acolliment lingüístic i cultural adreçats a l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu de les Illes Balears, amb mancances en l'ús de la llengua catalana

Per la seva banda el Decret 92/1997, de 4 de juliol, regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, i obliga els centres a l'elaboració dels seus projectes lingüístics. En el nostre centre (en realitat a l'IES Pau Casesnoves, del qual deriva per segregació l'actual IES Inca), fins i tot abans de la publicació d'aquest decret, ja s'havia aprovat per Claustre i Consell Escolar, en data 21 de desembre de 1988, que tot l'ensenyament es faria en llengua catalana. Aquest acord segueix totalment en vigor a l'hora de plantejar-nos l'elaboració d'aquest projecte lingüístic.

Tot i això, és evident que encara, malgrat els esforços normalitzadors de les institucions, la llengua que predomina en el nostre entorn, en la majoria d'àmbits (mitjans de comunicació, comerç, relacions individuals, publicitat, etc.) és la castellana. L'escolarització és l'eina que ha de fer possible que tots els habitants de les Illes coneguin també la llengua catalana i, en aquest sentit, contribueix al procés de normalització lingüística de la societat. És evident que l'únic lloc en què molts alumnes estan en contacte amb el català és l'escola i, per tant, l'únic lloc on el poden aprendre.

D'altra banda, la recerca en el camp de l'aprenentatge de llengües ha orientat el sistema educatiu cap a un model lingüístic plurilingüe i intercultural. De fet, el Grup d'Alt Nivell sobre Multilingüisme de la Comissió Europea va fer públic un informe en què afirmava: «Les comunitats bilingües integrades per parlants d'una llengua regional o minoritària i per parlants d'una llengua majoritària són un important laboratori de bones pràctiques en el marc de l'objectiu que s'ha marcat la UE de promoure el multilingüisme en el conjunt de la Unió». Per tant, el model lingüístic que adoptam a l'IES Inca ha de ser aquest model plurilingüe i intercultural, que en cap cas ha d'implicar ni superioritat ni inferioritat d'una llengua envers una altra.

El món educatiu no pot defugir l'obligació de servir de mecanisme compensador de la desigual presència social de les dues llengües oficials. El coneixement de la llengua catalana garanteix la igualtat d'oportunitats de tots els alumnes i no significa en cap cas que el coneixement del castellà disminueixi. De fet, els estudis mostren que no hi ha diferències significatives entre els resultats obtinguts en l'àrea de llengua castellana entre comunitats monolingües i bilingües. Aquest coneixement de la llengua catalana ha de permetre la integració efectiva dels no catalanoparlants en la societat amb tots els seus drets i deures i sense que se sentin discriminats en les seves possibilitats laborals, socials, etc.

Per tant, el coneixement de les dues llengües oficials a un mateix nivell només serà possible si el català és la llengua normalment emprada en el sistema educatiu, i si s'hi implanta com a eix vertebrador i com a element clau de la cohesió social.

2. Objectius

Els objectius del Projecte lingüístic de l'IES Inca són:

1. Proporcionar a l'alumnat una competència plurilingüe i intercultural que garanteixi en acabar l'educació un bon domini de les dues llengües oficials, tant oral com escrit, i un grau de competència suficient en una o dues llengües addicionals.

2. Reforçar el paper de la llengua catalana com a llengua de referència del sistema educatiu i potenciar-ne l'ús per part dels alumnes.
3. Desenvolupar la consciència plurilingüe dels aprenents per promoure valors democràtics com la tolerància i el respecte a la diferència.
4. Promoure un ensenyament en què l'aprenent desenvolupi un grau de domini heterogeni de les llengües i adquireixi competències interculturals.
5. Coordinar l'ensenyament de totes les llengües per augmentar la coherència i la sinergia entre la llengua vehicular, les llengües de l'aprenent i les llengües estrangeres, i focalitzar la dimensió lingüística de totes les matèries.
6. Establir pautes didàctiques per al tractament de les llengües en les diferents àrees, lingüístiques i no lingüístiques.

3. Marc normatiu

El projecte s'emmarca en la normativa vigent, que és concreta en els textos normatius següents:

- Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (BOE 4/05/2006, núm.106), modificada per la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE 10/12/2013, núm.295).
- Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears (BOIB 1/03/2007, núm. 32). Articles 35 i 36.1.
- Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística (BOCAIB 20/05/1986, núm. 15), modificada per la Llei 1/2016, de 3 de febrer (BOIB 6/02/2016, núm. 18). Articles 17 i següents.
- Decret 100/1990, de 29 de novembre, regulant l'ús de les llengües oficials de l'Administració de la CAIB (BOCAIB 18/12/1990, núm. 154).

- Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, en els centres docents no universitaris de les Illes Balears (BOCAIB 17/07/1997, núm. 89)
- Decret 120/2002, de 27 de setembre, pel qual s'aprova el reglament orgànic dels instituts d'educació secundària (BOIB 5/10/2002, núm. 120).
- Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics (BOIB 5/05/2011, núm. 67, correcció d'errades BOIB 28/5/2011, núm. 78)
- Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears. (BOIB 16/05/2015, núm.73), modificat pel Decret 29/2016, de 20 de maig (BOIB 21/05/2016, núm.64).
- Decret 35/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum del batxillerat a les Illes Balears (BOIB 16/5/2015, núm. 73), modificat pel Decret 30/2016 de 20 de maig (BOIB 21/05/2016, núm. 64).
- Decret 45/2016, de 22 de juliol, per al desenvolupament de la competència comunicativa en llengües estrangeres als centres educatius sostinguts amb fons públics de les Illes Balears (BOIB 23/07/2016, núm.93).
- Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener, per la qual es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat. (BOE 29/01/2015, núm.25).
- Ordre del conseller d'Educació Cultura i Esports, de dia 12 de maig de 1998, per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les Illes Balears (BOCAIB núm. 69 de 26/05/1998).
- Ordre del conseller d'Educació i Cultura de dia 14 de juny de 2002, per la qual es regula l'elaboració i l'execució del Programa d'acolliment lingüístic i cultural

adreçat a l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu de les Illes Balears que cursa estudis als instituts d'educació secundària (BOIB 4/07/2002, núm.80)

- Resolució de la directora general de Formació Professional i Formació del Professorat de dia 16 de febrer de 2018 per la qual s'aproven les instruccions per a l'elaboració i execució del Programa d'Acolliment Lingüístic i Cultural (PALIC) adreçat a l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu de les Illes Balears, amb mancances en l'ús de la llengua catalana, que cursa estudis als instituts d'educació secundària (BOIB de 02/02/2018, núm. 22).

4. Context sociolingüístic

L'IES Inca s'ubica a la ciutat d'Inca, principal població de la comarca del Raiguer de Mallorca. L'institut està situat als afores de la població, a una zona residencial urbanitzada de densitat mitjana, en la qual encara roman una petita part pendent de desenvolupament urbanístic.

Inca té 31.255 habitants (Revisió del padró de gener 2017, Font: IBESTAT), que treballen principalment en els sectors del comerç, de la construcció i dels serveis socials i sanitaris, que han desplaçat altres sectors tradicionals de la zona, com per exemple la indústria.

El nostre centre ofereix ESO i Batxillerat. Abans constituïa un centre (IES Pau Casesnoves) que també comptava amb cicles formatius de grau mitjà i de grau superior de quatre famílies diferents (automoció, administratiu, informàtica, i electricitat i telecomunicacions) i de Formació Professional Bàsica d'automoció. Tanmateix, el curs 2019-2020 aquest centre IES Pau Casesnoves va quedar separat administrativament en dos centres diferents: un d'ESO i Batxillerat (IES Inca) i un centre integrat de formació professional (CIFP Pau Casesnoves), que imparteix els estudis de cicles formatius i formació professional bàsica. Tot i això, tots dos centres comparteixen el mateix edifici, cosa que sens dubte s'ha de tenir en compte en

l'elaboració del projecte lingüístic de tots dos centres, ja que els alumnes comparteixen espais i interactuen entre ells i amb els professorat.

Actualment, l'alumnat que s'incorpora a l'ESO a l'IES Inca procedeix majoritàriament de centres públics de la comarca: CEIP Llevant, CEIP Ponent i CEIP Miquel Duran i Saurina, d'Inca; CEIP Es Puig, de Lloseta; CEIP Montaura, de Mancor; CEIP Ses Roques, de Caimari, i CEIP Es Putxet, de Selva. Tot i això, en els darrers tres cursos escolars hem rebut alumnat de centres concertats de la comarca, principalment d'Inca, fet que ha estat produït gràcies a la tasca conjunta duta a terme entre el departament d'Escolarització, Inspecció Educativa i els centres de primària. A més, hem iniciat **canvis pedagògics significatius** que s'estan implementant de manera progressiva. Així mateix també tenim com a objectiu augmentar la matrícula del batxillerat actual, la qual a nivell municipal se concentra en la seva major part en altres centres, tant concertats com públics.

El perfil del nostre alumnat està en procés de canvi. Venim d'una situació que no era representativa del conjunt de la població d'Inca i dels municipis propers. El grau d'idoneïtat era molt esbiaixat, amb un nombre alt d'alumnat de famílies en situació de risc. Actualment s'aprecia un petit canvi en aquest perfil, cosa que reflecteix millor la diversitat a nivell sociocultural i econòmic de la comarca com a conseqüència de diferents actuacions efectuades per corregir aquesta situació.

4.1. Nombre d'alumnes

D'acord amb les dades de matriculació de febrer de 2019, l'IES Inca compta amb **495 alumnes**, distribuïts de la manera següent:

ESO	43
	0
Batxillerat	65
TOTAL ALUMNES	49
	5

D'aquests 495 alumnes, n'hi ha **141 d'altres nacionalitats**, distribuïdes de la manera següent.

Marroc	36
Argentina	19
Colòmbia	13
Romania	10
Uruguai	9
Equador	9
Senegal	6
Brasil	4
Xile	4
Xina	4
República	3
Dominicana	
Regne Unit	3
Bulgària	2
Moldàvia	2
Ucraïna	2
Cuba	2
Alemanya	1
Algèria	1
Rússia	1
Estats Units	1
Veneçuela	1
Paraguai	1
Nigèria	1
Costa d'Ivori	1
Itàlia	1
Polònia	1
Guinea	1

Portugal	1
Suïssa	1
	141

A més, dels 495 alumnes matriculats al febrer de 2019, n'hi ha **40 que han nascut en una província diferent de les Balears**. Aquesta és la llista:

Barcelona	6
Almeria	4
Las Palmas	3
Jaén	3
Sevilla	2
Madrid	2
Castelló	2
Cadis	2
Granada	2
Albacete	2
València	2
Múrcia	1
Àvila	1
Guipúscoa	1
Ciudad Real	1
Santa Cruz de	1
Tenerife	
Màlaga	1
Huelva	1
Toledo	1
Ourense	1
Badajoz	1
	40

5. Tractament de la llengua catalana

5.1. El català com a llengua vertebradora de l'ensenyament

Ateses les circumstàncies sociolingüístiques exposades en l'apartat del context lingüístic i el que hem exposat en la introducció, especialment en el sentit dels objectius de promoure en tots els alumnes una competència plurilingüe i intercultural que possibiliti un bon domini de les llengües oficials i d'una o dues llengües addicionals, i perquè sabem que la llengua catalana garanteix la igualtat d'oportunitats de tots els alumnes, aquesta serà la llengua en què s'impartiran les diferents assignatures del currículum. Evidentment, les assignatures de llengua s'impartiran en la llengua corresponent.

Això no ha de suposar un entrebanc perquè, si així ho decideix el claustre, puguem vehicular altres assignatures en anglès, per tal que els alumnes assoleixin un major domini lingüístic en aquesta llengua.

Les anàlisis que hem realitzat dels resultats obtinguts pels alumnes en les proves de nivell mostren que en cap cas el domini de la llengua castellana sigui inferior al de la llengua catalana pel fet que aquesta última sigui la vertebradora de l'ensenyament.

Per altra banda, la normativa exposa clarament què vol dir fer ensenyament en llengua catalana. L'article 4.d de l'Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Esports, de dia 12 de maig de 1998, per la qual es regulen els usos de la llengua catalana, pròpia de les illes Balears, com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris de les illes Balears, diu textualment: «S'establiran normes d'ús lingüístic a les àrees impartides en llengua catalana, de manera que totes les activitats docents i de comunicació, realitzades pel professorat i per l'alumnat, siguin en aquesta llengua, així com també ho seran els llibres de text; hi haurà d'haver materials de consulta en llengua catalana a la disposició dels alumnes». Així mateix, l'article 6.1c del Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i

l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, estableix: «Les activitats de l'ensenyament i aprenentatge en llengua catalana impliquen l'ús oral i escrit d'aquesta llengua, és a dir, que els llibres de text i els materials de suport elaborats pel professorat han de ser en aquesta llengua, i els materials didàctics i de consulta també ho han de ser de manera preferent».

Per aquest motiu entenem que, en les assignatures impartides en llengua catalana:

- El llibre de text, si n'hi ha, serà en llengua catalana.
- El material complementari i de reforç que el professor lliuri als seus alumnes serà preferentment en llengua catalana.
- El professorat hi farà totes les explicacions.
- El professorat es dirigirà a l'alumnat sempre en llengua catalana (fins i tot quan els alumnes formulen preguntes en castellà), però assegurant, a través dels recursos que siguin possibles, la comprensió.
- Les intervencions dels alumnes, tant oralment com per escrit, seran en llengua catalana. És evident que podem trobar alumnes amb problemes per expressar-se en aquesta llengua. En aquest cas, el professor usarà estratègies per convidar l'alumne a expressar-se en català (anticipar les paraules que vol dir, fer reformulacions, etc.).
- Els professors tindran en compte els procediments de caràcter lingüístic que trobam als currículums de les diferents assignatures.
- El professorat usaran estratègies didàctiques diverses per afavorir el domini lingüístic dels seus alumnes, com poden ser per exemple l'ús adequat de la terminologia pròpia de l'àrea, una regulació social de l'aula que afavoreixi la participació de l'alumnat en la gestió de l'ensenyament i de l'avaluació, etc.

- Els professors posaran a l'abast dels alumnes recursos en català amb l'objectiu de millorar les seves competències en aquesta llengua, tot i que també n'hi puguin posar en altres llengües, com ara el castellà o l'anglès.
- Els professors d'altres llengües tindrà com a llengua de referència el català (diccionaris, gramàtiques o si ha de traduir en alguna ocasió).

El centre sol·licitarà en tot moment a les instàncies administratives pertinents que les places vacants noves es cobreixen amb professorat capacitats per impartir docència en llengua catalana.

Adoptant aquestes mesures pretenem que els alumnes puguin acabar la seva etapa d'escolaritat obligatòria (l'ESO) amb un nivell de domini lingüístic equivalent al nivell B2 del Marc europeu comú de referència per a les llengües, tant en llengua catalana com en llengua castellana, i, a més, un nivell B1 en el domini de la primera llengua estrangera.

Pel que fa al batxillerat, l'objectiu és que els alumnes acabin aquesta etapa amb un domini similar al del nivell C1 del Marc europeu comú de referència per a les llengües, tant en llengua catalana com en llengua castellana, i, a més, un nivell B2 en el domini de la primera llengua estrangera.

En el cas de la segona llengua estrangera que s'ofereix en el centre (l'alemany), l'objectiu serà que els alumnes que la cursen en tota l'ESO assoleixin almenys el nivell A2 de domini, i si també la cursen en el batxillerat, el nivell B1.

Hem de tenir en compte també el paper de referent que tenen els professors en l'ensenyament i aprenentatge de la llengua. Una actuació coherent de tots els professors, que han de prendre consciència sobre l'ús professional que fan de la llengua, tant oralment com per escrit, és imprescindible per assegurar un domini eficient de les dues llengües oficials.

Hem de tenir en compte, d'altra banda, que l'assoliment dels nivells de domini lingüístic que hem especificat tot just ara, és responsabilitat dels professors de totes les àrees. Per tant, el conjunt del claustre n'ha de ser conscient i actuar en

conseqüència. Per tal que l'alumnat assoleixi el nivell d'expressió i comprensió en català que volem i que es reflecteix a les nostres programacions, l'equip docent ha d'aplicar a l'aula metodologies que estimulin l'expressió oral i escrita amb suports didàctics en català.

A més, el professor ha de ser conscient del seu paper com a model d'actituds lingüístiques. Per tant, és important que mostrin una actitud de fidelitat lingüística, la qual cosa implica recórrer sempre al català quan parlen dins del centre, assegurant, però, mitjançant els recursos lingüístics necessaris la comprensió per part de l'alumne o els pares nous.

5.2. El català com a llengua vertebradora del centre

Els articles 6.1a i 6.1b del Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB 14/06/2008, núm. 83), estableixen que la llengua catalana ha de ser la llengua d'ús preferent en els actes culturals i socials i en les relacions del centre amb les administracions públiques i les entitats privades i que ha de ser la llengua de les actuacions administratives de règim intern i de projecció externa dels centres sostinguts amb fons públics.

En aquest sentit, queda clar que el català és la llengua vehicular i de cohesió del centre, en les relacions entre els membres de la comunitat educativa.

Per tant, alguns dels aspectes que hem de tenir en compte en aquest sentit són els següents:

Tota la documentació que generin la gestió acadèmica i la gestió econòmica i administrativa del centre ha de ser en llengua catalana.

La retolació de l'institut serà en llengua catalana en tots els espais del centre.

El centre utilitzarà la llengua catalana en les comunicacions escrites adreçades als diferents membres de la comunitat escolar.

El centre utilitzarà la llengua catalana per presentar-se en actes públics, anunciar actes culturals que organitza o en els quals participa i per adreçar-se als mitjans de comunicació.

Per coherència, tota la comunitat educativa i el personal no docent es dirigirà a l'alumnat i als companys de l'institut en català.

El català serà la llengua d'ús habitual en la preparació i execució d'activitats extraescolars. I s'exigirà en els casos d'activitats oferides per altres institucions públiques.

El centre oferirà informació als pares i mares dels alumnes de la nostra situació lingüística per tal que col·laborin en el procés de normalització. En aquest sentit s'establiran relacions amb l'associació de pares i mares perquè es facin seus els objectius del projecte lingüístic.

En centre procurarà que els proveïdors usin la llengua catalana en els documents escrits i mercantils que ens adrecin.

El fons de la biblioteca ha de tenir una presència creixent de títols en català, i també s'ha d'usar el català en la web del centre.

S'ha de fomentar també l'ús de programari en llengua catalana i la presència d'aquesta llengua en les xarxes virtuals, blocs, etc., del centre.

De tota manera, sempre s'han de preveure mesures per pal·liar les dificultats que pugui generar la manca de domini lingüístic entre alguns pares i mares, sobretot els nousvinguts. Per tant, s'hauran d'establir protocols de mediació lingüística de traducció i facilitació. En tot cas, però, si s'adopten períodes transitoris en què es faci servir una llengua pont de mediació lingüística, la documentació es pot facilitar en format bilingüe per possibilitar una exposició progressiva de les famílies a la llengua catalana.

5.3. L'ensenyament de la llengua catalana

Partim de la idea, que ja hem explicat més amunt, que la qualitat de l'educació lingüística que reben els alumnes és un requisit imprescindible per a una bona qualitat educativa. El domini de la competència comunicativa i lingüística és una base necessària per garantir una educació de qualitat, ja que la llengua és l'eina amb què els alumnes assoliran els continguts de les diferents assignatures. És també l'eina imprescindible d'integració social.

Aquesta competència comunicativa es treballa en totes les llengües. Però és la llengua catalana la llengua vehicular de referència, per la qual cosa després s'ha d'afavorir la transferència del coneixement comunicatiu cap a la resta de llengües.

Les estratègies metodològiques que haurem d'usar per afavorir la transferència i possibilitar un aprenentatge competencial de la llengua són un tractament integrat de llengües en les àrees lingüístiques, i un tractament integrat de llengües i continguts en les àrees no lingüístiques que faciliti que totes les assignatures col·laboren en l'ensenyament i aprenentatge de la llengua.

L'objectiu fonamental de l'ensenyament de la llengua catalana ha de ser l'adquisició de la competència comunicativa i lingüística (que els currículum esmenten com a *competència en comunicació lingüística*). Per tant, l'aprenentatge del català s'ha de basar en l'ús de la llengua en tasques de comunicació autèntiques i ha de prioritzar el treball de les quatre grans habilitats lingüístiques orals i escrites (entendre i parlar; llegir i escriure), ja que una llengua, entre d'altres coses, és una eina de comunicació. Per tant, des d'aquesta perspectiva cal aconseguir que els alumnes siguin capaços d'utilitzar la llengua catalana amb adequació, coherència, cohesió i correcció, tant en les seves comunicacions orals com en les escrites, en les diferents situacions comunicatives en què es trobaran en el futur.

La comunicació oral (entendre i parlar) és la capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa. És molt important practicar-la en contextos relacionats amb la vida escolar i de l'entorn, perquè els alumnes s'expressin amb claredat i rigor. També és important que el professor cerqui espais i

temps per portar a terme activitats ben planificades que facin que l'alumne pugui avançar en el seu discurs oral. El treball de l'oralitat ha de ser sistemàtic.

La lectura suposa el domini d'un conjunt d'estratègies que permeten als alumnes comprendre els textos i emprar-los per accedir a la informació, reflexionar-hi i generar coneixement i aprenentatge significatiu. Un bon lector és aquell que sap llegir, llegeix per aprendre i també llegeix per gust. Per tant, és imprescindible desenvolupar l'hàbit lector i fomentar la lectura sistemàtica en qualsevol suport. Tanmateix, l'aprenentatge social de la lectura suposa també una aproximació a la lectura des d'una perspectiva crítica, que no és només una opció més en el camí de l'aprenentatge sinó l'entorn en què situar la llengua escrita per poder desenvolupar adequadament la competència comunicativa.

Finalment, l'expressió escrita suposa la capacitat d'usar l'escriptura per comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat. Implica dedicar sistemàticament estones a l'escriptura i a la seva millora. Cal dir, però, que l'aprenentatge d'aquesta habilitat suposa un procés complex que implica en l'aprenent l'ús de capacitats cognitives certament d'alt nivell intel·lectual, per la qual cosa hem de planificar un procés llarg d'aprenentatge.

L'altre pilar de l'aprenentatge de la llengua catalana ha de ser la reflexió lingüística sobre l'ús de la llengua en context. Només des de la perspectiva de reflexió sobre els usos es pot facilitar la transferència del coneixement i dels procediments comunicatius a les altres llengües.

Per tant, l'ensenyament de la llengua s'ha de basar en dos principis metodològics: ús i reflexió sobre l'ús.

La competència comunicativa fa referència a la utilització del llenguatge com a instrument per interpretar i comprendre la realitat mitjançant textos orals i escrits, per comunicar-se i per organitzar i autoregular el pensament, les emocions i la conducta. L'objectiu és que els alumnes siguin capaços d'entendre i expressar els diferents tipus de missatges que pertocuen a cada nivell educatiu, i que siguin capaços

d'interactuar en els diversos contextos comunicatius i tinguin una actitud positiva envers la diversitat lingüística.

La competència comunicativa (en comunicació lingüística, com diuen els currículums) ha d'incloure la capacitat de produir textos adequats, coherents, cohesionats i correctes en una gran varietat de contextos, i en la capacitat de reflexionar sobre l'ús de la llengua per esdevenir progressivament autònoms. Tanmateix, la competència comunicativa no serà completa si no es complementa amb una competència cultural: el coneixement del llegat literari català i de la cultura de les Illes. Hem de tenir en compte, en aquest sentit, que la literatura ofereix models lingüístics importants i que escriure de manera que s'imitin aquests textos suposa aportar contextos de producció interessants.

6. Tractament de les llengües

Per implementar de manera satisfactòria una educació plurilingüe i intercultural hem indicat la conveniència de treballar a partir de dues estratègies metodològiques diferents: el tractament integrat de llengües en les àrees lingüístiques i el tractament integrat de llengües i continguts en les àrees no lingüístiques.

Per tant, a continuació exposarem una sèrie de criteris generals que s'han de tenir en compte a l'hora d'aplicar aquestes dues estratègies didàctiques i, dins de l'apartat del tractament integrat de llengües, farem les consideracions oportunes pel que fa al tractament concret del castellà i de les llengües estrangeres.

6.1. Tractament integrat de les llengües: aspectes generals

El tractament integrat de les llengües és una estratègia metodològica que es basa en l'enfocament comunicatiu. Hem d'afavorir, idò, espais per a la col·laboració entre els professors de les diferents llengües per treballar a partir dels elements comuns que les llengües comparteixen i facilitar el desenvolupament competencial dels alumnes, i un aprenentatge actiu i significatiu, amb l'objectiu d'aconseguir la transferència de coneixements entre les llengües.

Aquesta coordinació és més necessària que mai si es té en compte que l'administració educativa ha desenvolupat un disseny curricular d'una única àrea de llengua que comprèn el català i el castellà. Aquesta integració curricular es justifica perquè l'objectiu final de totes dues àrees és el mateix: l'adquisició de conceptes lingüístics generals, l'adquisició i el desenvolupament d'habilitats d'ús lingüístic, l'adquisició de procediments i hàbits de reflexió lingüística, i el desenvolupament d'actituds i valors respecte de les llengües i els seus usos. A més a més, la integració també es justifica perquè l'objecte d'estudi és semblant, tot i que els punts des dels quals es parteix en cada cas són diferents, i perquè uns mateixos subjectes són els agents de l'aprenentatge.

En definitiva, el tractament integrat de les llengües és necessari si es té en compte que els coneixements inicials en la primera llengua funcionen com a preconceptes en l'aprenentatge de les segones llengües, que el model metalingüístic que s'utilitzi ha de ser comú per evitar interferències entre els diversos processos d'aprenentatge, i que les operacions cognoscitives que faciliten el descobriment i desenvolupament lingüístics són comunes en les diverses llengües, per la qual cosa es poden desenvolupar alhora en totes les matèries de l'àrea a fi d'obtenir un efecte de reforç més rendible. Es tracta, sens dubte, de no concebre el coneixement lingüístic de l'usuari plurilingüe com una simple suma de monolingüismes.

Les diferències fonamentals entre el coneixement lingüístic dels plurilingües i el dels monolingües són les següents:

- L'amplitud dels coneixements lingüístics: el plurilingüisme desenvolupa la capacitat d'establir equivalències semàntiques en les diferents llengües, de manera que degudament treballades podem desembocar en el domini de la traducció
- L'ús de coneixements desenvolupats en llengües apreses anteriorment, en l'aprenentatge de noves llengües. És el que s'ha denominat competència subjacent comuna, segons la qual alguns dels coneixements desenvolupats en l'aprenentatge d'una llengua són transferibles a l'ús d'una altra llengua que

s'aprèn posteriorment. Així, coneixements declaratius sobre gèneres textuais o coneixements procedimentals sobre la producció i la comprensió de textos no cal que siguin de nou construïts en una llengua apresada posteriorment.

- La connexió entre els coneixements lingüístics específics i particulars de cadascuna de les llengües que coneixen els plurilingües. Els coneixements particulars de cada llengua no es construeixen tampoc de manera aïllada, sinó que el coneixement lingüístic es construeix a partir del coneixement adquirit prèviament i els usuaris plurilingües estableixen contínues connexions i comparacions entre els aspectes específics i particular de cada llengua.

Tal com ha destacat la psicolingüística, només un treball explícit de la reflexió metalingüística conscient i el contrast entre formes lingüístiques facilita la transferència dels coneixements entre les llengües, per la qual cosa els professors hauran de treballar tenint en compte aquest aspecte.

Els principis bàsics a tenir en compte per implementar un tractament integrat de llengües que sigui reeixit són els següents:

- Programació d'activitats lingüístiques que reforcin les competències clau.
- Ensenyament de les llengües basat en l'ús i la reflexió sobre l'ús en contextos reals.
- Ús de la reflexió metalingüística com a reforç de l'aprenentatge, tant en relació amb la llengua que s'està aprenent com en relació amb les altres llengües que coneix l'alumne.
- Explicitació dels mecanismes de transferència lingüística.
- Promoció del respecte a la diversitat lingüística.

Els professors de les àrees lingüístiques disposaran d'espais de col·laboració per treballar en la selecció i seqüenciació dels continguts d'aprenentatge lingüístic propis de cada llengua i de cada etapa, amb l'objectiu de repetir redundàncies innecessàries i no volgudes i de focalitzar els trets específics i distintius de cada llengua.

I, dit això, quins són els àmbits específics en la planificació de l'ensenyament integrat de llengües que els professors de l'àrea han de tenir en compte?

En primer lloc, el processament de l'ús. En aquests moments sabem que les operacions mentals implicades en l'ús de la llengua tenen un caràcter translingüístic, és a dir, no són específiques d'una llengua concreta. I no ho són en la mesura en què tampoc no són estrictament lingüístiques, perquè estan lligades a les capacitats generals de processament de la informació. L'ensenyament integrat de les llengües haurà de tenir en compte, doncs, tant el desenvolupament d'aquestes capacitats generals (tractament des d'una perspectiva unitària per a les diverses llengües, decisions respecte de quin serà la llengua, o llengües, base per al desenvolupament d'aquestes capacitats), com l'especificitat de les estratègies necessàries per a la seva actualització en cadascuna de les llengües en funció de la situació específica dels usuaris respecte d'aquestes llengües.

En segon lloc, el coneixement de les situacions discursives i dels gèneres de text. Centrar l'ensenyament de la llengua en l'ús lingüístic fa ineludible que les àrees lingüístiques del currículum hagin d'atendre tres àmbits clau: el de les situacions discursives, o contextos en què es desenvolupa l'activitat comunicativa, el de la concepció dels textos com a unitats discursives, i el dels gèneres de text.

En tercer lloc, la continuïtat entre l'ús lingüístic i la reflexió metalingüística, qüestió que hem tractada més amunt

En quart lloc, el coneixement de la diversitat lingüística i el treball de les actituds lingüístiques. La complexitat social i lingüística de la nostra societat i, per tant, del nostre centre escolar demana que siguem capaços d'oferir propostes per a una educació en valors democràtics respecte de la diversitat lingüística i dels drets lingüístics individuals i col·lectius de la ciutadania que contrarestin l'atenció parcel·lada dels coneixements lingüístics des d'una perspectiva estrictament utilitarista i de la retòrica multilingüista d'algunes concepcions de la globalització que amaguen i menystenen la complexitat dels problemes socials i culturals.

La programació de l'àrea de llengua, des d'aquesta perspectiva, s'ha de caracteritzar per la selecció i l'organització dels continguts de manera que s'assegurin la progressió i la recurrència en l'aprenentatge. No es tracta que en una assignatura de llengua es repassi allò que ja s'ha fet en una altra, sinó d'emprar en situacions noves els aprenentatges realitzats en moments anteriors i en les altres llengües. En una programació integrada de llengües, la progressió i la recurrència, s'han de gestionar des de les llengües implicades, molt especialment des del català i el castellà, pel fet de compartir un currículum comú.

Els professors d'aquestes àrees hauran de disposar de recursos per poder dur a terme aquesta programació compartida, que s'ha de plantejar com a bàsica i urgent. Tot i que no hi ha un únic model de programació compartida, suggerim des d'aquest document dos models:

L'organització de la programació en paral·lel, ja que facilita la constitució d'un grup cohesionat entre els professors de les dues llengües, perquè es poden compartir lectures i discursos sobre un tema comú; facilita la unificació terminològica, una necessitat indefugible; facilita la distribució de continguts concrets i es té consciència clara del que s'està fent a cada àrea, i s'hi percep d'una manera més imperiosa la necessitat de la coordinació.

De tota manera, cal destacar que el possible avorriment dels alumnes, que poden tenir la sensació d'estar treballant sempre el mateix

Un segon model d'organització possible és el de mantenir un mateix tipus de discurs en cada assignatura, però diferenciar els gèneres o els continguts que es treballaran a cada llengua. Les possibilitats són diverses: compartir un mateix àmbit d'ús, però distribuir els gèneres que li són propis, abordar des del català i el castellà el mateix tipus de discurs quant a la finalitat, treballar el mateix tipus de discurs, gèneres i continguts però distribuint-los en cursos diferents, etc.

I encara un tercer model de programació seria organitzar-la al voltant de projectes per aprendre llengua, realitzats o no en paral·lel, amb distribució de tasques, i amb la integració de continguts lingüístics determinats.

6.2. Tractament integrat de les llengües: castellà

La llengua castellana és la primera llengua de bona part dels alumnes del centre. I és també una llengua objecte d'aprenentatge. A més, és la llengua més present en l'entorn social dels nostres alumnes, i una de les dues llengües cooficials del territori. En aquest sentit, encara que la llengua vehicular de l'ensenyament és la llengua catalana, pels motius que hem esmentat en els primers apartats d'aquest document, la llengua castellana s'ha de tractar com una llengua que facilita l'adquisició de la competència subjacent comuna que després es podrà manifestar en la llengua concreta.

La programació integrada de llengües, a part del model de programació que adopti, haurà de contenir el treball de les competències lingüístiques comunes, la transferència dels aprenentatges des del català al castellà i a l'inrevés, però també el tractament dels continguts propis de cada llengua.

Les estratègies de l'aprenent expert de llengües són interlingüístiques. Per tant, pot transferir-les d'una llengua a l'altra. Les estratègies són cognitives, però el que diferencia realment un aprenent expert de llengües és la capacitat d'aplicar estratègies metacognitives. En aquest sentit, una cosa és la cognició, el processament directe de l'ús de la llengua, i una altra cosa diferent és la metacognició, l'aplicació conscient i controlada dels processos d'ús, la reflexió sobre aquests processos.

La cognició pot comprendre un conjunt prou ampli de processos lingüístics que les dues àrees han de distribuir en la seva programació conjunta: des de tècniques per memoritzar vocabulari o l'ortografia de les paraules fins a les usades per comprendre de manera aprofundida els textos o els procediments de producció textual. Però la metacognició afecta la regulació del procés mateix d'aprenentatge i, per tant, implica estratègies de planificació, control i avaluació de l'ús lingüístic. No és suficient que l'alumne produeixi textos adequats, coherents, cohesionats i correctes aplicant tota una sèries d'estratègies, sinó que les ha d'aplicar de manera conscient, seleccionant en cada moment quina és preferible.

La programació conjunta de l'àrea de llengua ha de preveure el treball conjunt de tots aquests aspectes de desenvolupament de l'ús estratègic de la llengua. Només des de la coordinació del treball de les dues llengües assolirem l'objectiu bàsic que tots els alumnes adquireixin la competència en comunicació lingüística que s'ha establert com a objectiu en el treball de les llengües a ESO i batxillerat (cf. apartat 5.1).

El treball conjunt i coordinats de les dues llengües esdevé també imprescindible en l'assoliment de la competència literària i de les altres competències que es treballen en aquestes àrees a part de la lingüística: la competència d'aprendre a aprendre.

La competència literària s'ha definit com el procés de desenvolupament de les capacitats i les destreses necessàries per articular els coneixements sobre la literatura amb els sabers interculturals, les habilitats expressives i comprensives, els hàbits i les actituds davant del fet literari, i els aspectes emocionals i de gaudi de la literatura. Un alumne competent literàriament no només coneix la literatura pròpia d'una llengua, sinó que és capaç de gaudir de la lectura i d'adonar-se del paper que aquesta juga en el seu desenvolupament com a persona.

Pel que fa a la competència d'aprendre a aprendre, hem d'esmentar que el problema que suposava abans l'accés a la informació (el professor era el sustentador del saber dins de l'aula) ha passat a ser el problema de seleccionar la informació excessiva de què disposa l'alumne. L'alumne, per tant, ha de desenvolupar tot un conjunt de competències de tractament de la informació que van des de la selecció i valoració de la informació que li arriba al seu tractament per elaborar nou coneixement. La coordinació dels professors de les dues llengües en aquest sentit també és imprescindible per poder articular els mecanismes que afavoreixin l'adquisició d'aquestes competències.

6.3. Tractament integrat de les llengües: anglès i alemany

El tractament d'aquestes dues àrees ha de ser diferent, ja que l'anglès és una llengua d'ensenyament obligatori, mentre que l'alemany és una llengua optativa i no tots els alumnes l'aprenen.

Són llengües no present en l'entorn social (excepte algunes famílies que les puguin tenir com a llengua primera d'un dels cònjuges) i el seu aprenentatge s'ha de basar precisament a construir els contextos d'ús convenients per tal que els alumnes la practiquin.

Els experts en psicolingüística han establert que la transferència lingüística sol ser més aviat de la primera llengua (en el nostre cas el català o el castellà) cap a les llengües apreses i que es realitza de manera implícita i inconscient. De tota manera, també estableixen que hi ha marge per a la transferència des de la llengua estrangera cap a les primeres llengües. Com que l'aprenentatge d'una nova llengua implica distanciar-se de l'ús lingüístic implícit (usam la llengua que adquirim a la infància de manera implícita, sense adonar-nos-en que hem adquirit una gramàtica implícita que ens permet usar-la), això permet que els alumnes observin d'una manera més objectiva les formes de la seva primera llengua. El que s'aprèn en l'estudi d'una llengua estrangera, per tant, pot utilitzar-se per reflexionar sobre l'estructura de la llengua primera i a l'inrevés.

L'ensenyament de la gramàtica és, sens dubte, un àmbit que es presta a la col·laboració productiva entre els docents d'anglès i alemany i els de les llengües primeres, però l'explicitació de les connexions entre la primera llengua i la llengua estrangera va més enllà de les necessitats de coneixement lingüístic. Una de les possibles àrees de treball cooperatiu entre els professors de les llengües primeres i de les llengües estrangeres és el de les estratègies d'aprenentatge. Aquest enfocament del llenguatge i de les estratègies d'aprenentatge comunes podria ajudar a millorar tant l'alfabetització dels alumnes de llengua primera com la seva competència en llengües estrangeres.

Entre les estratègies de treball conjunt més important en l'àrea de llengua estrangera hi haurà la comprensió lectora i les estratègies de memorització del vocabulari.

6.4. Tractament integrat de llengües i continguts

El tractament integrat de llengües i continguts és una proposta metodològica orientada a ensenyar de manera integrada la llengua i els continguts en totes les matèries o assignatures. Pretén de qualque manera que tots els professors del centre ajudin els alumnes a assolir una bona capacitat de comunicació oral i escrita, al mateix temps que aprofiten l'ensenyament i aprenentatge de les llengües per millorar els resultats obtinguts en les seves assignatures, ja que, com hem dit, la llengua és l'eina amb els alumnes adquireixen els continguts d'aquestes assignatures i és una eina cognitiva imprescindible per aprendre. En aquest sentit, que els professors de les diferents assignatures curriculars prestin atenció a la llengua ajuda l'alumne a aprofundir en la comprensió de la matèria i a aprendre. Aquesta és la idea més important a tenir en compte en aquest sentit.

Un motiu essencial que justifica el fet de prestar atenció a la llengua en les diferents àrees curriculars és la dificultat del llenguatge acadèmic. A mesura que el currículum va incorporant nous sabers, el llenguatge necessari per adquirir-los esdevé necessàriament més complex i descontextualitzat, i planteja demandes cognitives més elevades. Aquest llenguatge acadèmic s'ha de desenvolupar al mateix temps que els continguts de les àrees no lingüístiques, perquè no pot ser adquirit només en l'àrea de llengua a partir d'activitats descontextualitzades i exigeix de ser construït conjuntament en el context de les àrees.

Per aquest motiu, s'intentarà disposar de temps i recursos perquè els professors de llengua puguin coordinar-se amb els professors de les àrees no lingüístiques en el treball dels aspectes lingüístics dels discursos acadèmics de cada àrea. A més, cada professor d'una àrea no lingüística, conscient de la importància del model lingüístic que ofereix als seus alumnes, procurarà sempre la màxima cura en els textos escrits que presenti als seus alumnes i en l'ús de l'oral que faci a l'aula. Així mateix, procurarà estar al dia de la terminologia pròpia de la seva àrea en llengua catalana (i

l'equip directiu procurarà que pugui reciclar-se en aquest sentit, posant a l'abast dels professors els recursos necessaris).

La importància de la llengua en la construcció de coneixement i la dificultat del llenguatge acadèmic demanen que els professors de les àrees no lingüístiques incloguin aspectes de llengua associats a les necessitats de la disciplina, i que l'aprenentatge de les llengües es plantegi des de l'ús que se'n fa en contextos reals. I cada àrea suposa un context real d'ús de la llengua.

El treball del llenguatge acadèmic ha d'incloure, tant pel que fa a la comprensió com a la producció:

- La presentació dels gèneres discursius propis de la matèria, el coneixement del lèxic específic i dels mecanismes pels quals es genera,
- El desenvolupament de les habilitats o funcions cognitivo-lingüístiques.
- El coneixement de les estructures del text expositiu, com la tipus textual més habitual en les disciplines científiques.
- La identificació de les formes de comunicació usades a l'aula, especialment de la interacció com a forma de construcció del coneixement.

Un dels contextos més habituals del tractament integrat de llengües i continguts és l'aprenentatge integrat de continguts i llengua estrangera (AICLE). Aquest enfocament s'aplica en contextos educatius en què la llengua estrangera és una llengua poc o gens utilitzada en el context social fora de l'aula. Per tant, l'aula és l'únic espai en què els aprenets tenen possibilitat d'usar aquesta llengua estrangera.

El centre, com hem dit, pot decidir vehicular alguna assignatura en anglès (primera llengua estrangera d'ensenyament). Si és així, els professors d'aquesta àrea vehiculada en anglès haurien de seguir els principis metodològics de l'AICLE:

- Ús de materials didàctics rellevants i significatius per a l'alumnat, procedents preferentment de fonts reals o autèntiques (sense didactitzar).

- Presència significativa i no anecdòtica d'activitats de comprensió i d'expressió orals i d'activitats pràctiques i col·laboratives que promoguin la interacció de l'alumnat i afavoreixin la negociació dels significats a través de la parla.
- Incorporació d'activitats que ofereixen oportunitats d'utilitzar la llengua en situacions comunicatives autèntiques.
- Priorització de la correcció dels errors de contingut per sobre dels errors de forma. En una aula AICLE la competència lingüística dels alumnes no ha de ser avaluada de manera constant ni sistemàtica.
- Consciència per part dels professors del vocabulari i la sintaxi emprades en les seves explicacions a l'aula. El llenguatge ha de ser senzill i entenedor, sobretot tenint en compte el sobreesforç de comprensió que ha de fer l'alumne.

7. Tractament dels alumnes d'incorporació tardana

En el nostre centre existeix un Pla d'Acolliment Lingüístic i Cultural (PALIC) on es recullen i s'exposen les mesures organitzatives que s'han de fer servir per tal de facilitar la incorporació de l'alumnat nouvingut. Aquest pla s'ha elaborat a partir de la Resolució de la directora general de Formació Professional i Formació del Professorat de dia 16 de febrer de 2018, per la qual s'aproven les instruccions per a l'elaboració i execució del Programa d'Acolliment Lingüístic i Cultural adreçat a l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu de les Illes Balears, amb mancances en l'ús de la llengua catalana, que cursa estudis als instituts d'educació secundària.

Vegeu la informació corresponent a aquest Pla en el document indicat.

8. Avaluació del projecte lingüístic

A l'inici de cada curs, la CNL (Comissió de Normalització Lingüística) elaborarà una programació de les activitats previstes dins del marc del Projecte Lingüístic de Centre per assegurar l'assoliment dels objectius que aquest projecte es marca.

D'altra banda, al final de cada curs, la CNL redactarà una memòria sobre les actuacions dutes a terme en matèria lingüística durant tot el curs acadèmic.

9. Referències bibliogràfiques

Aquest PLC s'ha elaborat, i de vegades s'ha transcrit directament, de les referències següents:

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I UNIVERSITAT. DIRECCIÓ GENERAL DE FORMACIÓ PROFESSIONAL I FORMACIÓ DEL PROFESSORAT (2018). *Proposta de model lingüístic escolar a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears*. Recuperat de <http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/3404318>

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I UNIVERSITAT. DEPARTAMENT D'INSPECCIÓ EDUCATIVA / DIRECCIÓ GENERAL DE FORMACIÓ PROFESSIONAL I FORMACIÓ DEL PROFESSORAT (s.d.). *Projecte Lingüístic de Centre*. Recuperat de <http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/3608357>

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. SUBDIRECCIÓ GENERAL DE LLENGUA I PLURILINGÜISME (2018). *El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya. L'aprenentatge i l'ús de les llengües en un context educatiu multilingüe i multicultural*. Recuperat de <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/model-linguistic/model-linguistic-Catalunya-CAT.pdf>

GUASCH, Oriol (coord.) (2010). *El tractament integrat de llengües*. Barcelona: Graó.